

СТАНОВИЩЕ

От проф.дн Елка Кирилова Янакиева

По процедура за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието
във връзка с обявен конкурс в ДВ., бр. 42/12.05.2020 г.
от ЮЗУ “Неофит Рилски“ - Благоевград

Кандидатите (по азбучен ред) са:

гл. д-р **Мариана Андреева Шехова-Канелова**, преподавател в катедрата
по „Управление на образованието и социална педагогика“ , ЮЗУ „Неофит Рилски“ -
Благоевград;

д-р Румяна Тодорова Гьорева, главен инспектор в дирекция „Инспектиране“
в специализираната администрация на Националния инспекторат по образованието.

ГЛ.АС. Д-Р МАРИЯНА АНДРЕЕВА ШЕХОВА-КАНЕЛОВА

От представения от кандидатката гл.ас. д-р Марияна Шехова списък с публикации
изключвам пет заглавия поради това, че те попадат под определението, дадено в §1 т.7. от
допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ (Закон за развитието на академичния състав на
Република България). Това действие предприемам в отговор на подадените официално
сигнали за плагиатство, придружени от сериозен доказателствен материал. Запознах се
обстойно и със становищата на гл.ас. д-р М. Шехова-Канелова по сигналите за плагиатство
и не приемам нейните аргументи и твърдения основно поради огледалния характер на
текстове в сравняваните научни публикации. В резултат на проучването и съпоставянето
на всички спорни материали установих, че наистина гл.ас. д-р М.Шехова-Канелова е
извършила **присвояване на части от чужд труд и представянето им чрез
публикуването им под свое име за свои**. На това основание **отхвърлям изцяло** следните
заглавия:

*Канелова-Шехова М., Повишаване на административния капацитет на управленския
потенциал на държавната и местната образователна администрация. Известия на съюза
на учениците – Сливен, 2009, бр. 15.*

*Канелова-Шехова М. Моделиране на делови игри при обучението на студентите по
образователен мениджмънт. В кн. Интерактивните методи в съвременното образование.
Благоевград: ЮЗУ „Неофит Рилски“, 2010. – стр. 219 -226.*

*Канелова-Шехова М. Приложение на интерактивното обучение в училище. В кн.
Интерактивни методи в средното и висшето училище – част първа. Благоевград: ЮЗУ
„Неофит Рилски“, 2012 – стр.167 – 178.*

*Канелова-Шехова М. Модели за изучаване и управление на организационната
култура. Личностно развитие на учениците в съвременното образование и общество (том
VIII) – Благоевград, УИ „Неофит Рилски“, 2016 г.*

*Канелова-Шехова М. Влияние на организационната култура върху училищната
организация чрез тип култура. Благоевград, УИ „Неофит Рилски“, 2016 г. – с. 323 – 329.*

Изключвам тези пет статии и от списъка за изпълнение на минималните национални
изисквания на заявителя. В количествено отношение тези заглавия са 25% от общия брой
статии, с които кандидатката участва в конкурса. Допусната е известна недобросъвестност

при определяне на броя точки на останалите публикации, напр. сп. Педагогика през 2005 г. не е реферирано и не може да носи 15 точки, както е отбелязано от кандидатката. Всичко това не води до слизване под минималните изисквания за общия брой точки, поради което представям становището си за кандидатката.

Шест от представените статии не са по направлението на конкурса, но са в съответната област на висше образование (1. Педагогически науки), поради което ги приемам и ще ги имам предвид при формиране на моето становище.

Кандидатът за доцент гл.ас. д-р Марияна Шехова-Канелова е участвала във внушителен брой проекти – 19 (15 национални като на 5 от тях е била ръководител, и 3 международни като на 1 от тях е била ръководител). Те са основно образователни и научно-приложни. Не открих пряка връзка между темата на нито един от тях и теорията и управлението на образованието. Има и такива, които са не само извън направлението, но и извън нашата област на висше образование. Един от проектите например се състои в обучение по тема „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“. Похвална е тази загриженост за хора със специални потребности, но решаването на тези потребности изисква висш професионален пилотаж и дългогодишен опит в тази сфера. Това разбира се е похвално, защото *говори за силен стремеж към енциклопедичност в научното развитие и научно-приложната дейност на гл.ас. д-р Марияна Шехова-Канелова.*

Ще анализирам основно монографичния хабилитационен труд, чието качество е показателно за равнището на научното развитие и потенциалните възможности на кандидата за заемане на длъжността доцент.

Канелова-Шехова М. Диагностициране и управление на организационната култура на училището. София : Авангард прима, 2019 ISBN - 978-619-239-292-5.

Заглавието на хабилитационния труд почти повтаря или е много близко до заглавието на докторската дисертация на кандидатката (Шехова-Канелова М. Модели за диагностициране на организационната култура на училището, Благоевград, 2015). На стр. 14 хабилитационният труд е определен като „дисертационно изследване“?! На същата страница е описана „извадка на изследването“ (статистическата значимост на извадката се премълчава тактично). Посочено е, че ще се направи констатиращо изследване – такова няма в цялостното съдържание на хабилитационния труд и съответно отсъстват декларираните статистическа и електронна обработка на резултатите от него. Съответно не е изпълнен и последния етап от изследването – анализ на данните, тъй като няма как да се анализира нещо, което не съществува.

В заглавието са налице четири основни понятия, това са *диагностициране, управление, училище* и *организационна култура*. Организационната култура е „потърпевша“, тя е предмет на диагностика, и то не като цяло, а като иманентно присъща на социалната общност на училището. По отношение на понятията *диагностициране, управление, училище* няма особени разногласия в науката. Не може да се каже същото обаче за понятието *организационна култура, а от тук – и за организационна култура на училището*. За да бъде организационната култура на училището диагностицирана и управлявана трябва точно да се знае какви са нейните компоненти и кои от тях авторът приема за водещи. Авторска концепция по този въпрос няма; нещо повече, авторът, макар че представя описателно чужди концепции, не си избира такава, която би му „свършила“ работа за целите на предприетото изследване. Чуждите концепции са представени описателно, чисто репродуктивно (дори не и обяснително-репродуктивно), като в учебник с невисоко качество. От тук логичността е загубена още от първите страници на монографичния

хабилитационен труд, отсъстват смислови връзки между абзаците, параграфите и главите като цяло. Така например на стр. 45 – 48 са дадени елементи на организационната култура, очаква се те да бъдат обсъдени и анализирани като елементи на училищната организационна култура, след това да бъдат дадени методите за диагностициране на състоянието на тези елементи, да бъдат апробирани и стандартизирани, да се определи с кои математически механизми да се изчисли тяхното съпоставяне и да се установи тяхната взаимна свързаност. Не става ясно защо тези елементи на организационната култура (стр. 45 – 48) въобще са разглеждани, след като нямат каквато и да било връзка с останалите части от съдържанието на монографията.

Като обобщение на цялостното съдържание на монографичния хабилитационен труд можем да кажем следното: гл.ас. д-р Марияна Шехова приема, че обект на изследване е процесът на диагностициране на типовете организационна култура в училището, но този обект не е подлаган на анализ и не са разкрити неговите закономерности, които според целта, хипотезата и задачите на изследването би трябвало да са разкрити. Направено е информативно изложение с репродуктивно-описателен стил на това как този процес се изследва, при това с много отклонения и без собствени анализи на автора. Предметът на изследване се „фокусира“ на първо място върху параметрите и измеренията на типовете и моделите на училищна култура (стр.11). Модели са описани на стр.177-183., в справочен стил са описани типологиите, не става ясно по какъв начин са разграничени понятията типове и типологии. Концепцията за училището като социална общност отсъства. Заключение на монографичния хабилитационен труд (стр. 201-203) **изцяло не отговаря** на неговия замисъл, на неговата цел, хипотеза и научно-изследователски задачи. Налице е пълно разминаване между целите и задачите на изследването и съдържанието на изводите – сякаш тези две неща са взети от две различни монографии или книги. **В жанрово отношение не мога да приема тази книга нито като монография, нито като учебник, нито като учебно помагало или научно-популярно четиво.**

При наличието на такива забележки, нарушаване на цялостната логика на изследването, отсъствието на основна научна идея **не може да се говори за какъвто и да било научен принос.**

Добросъвестно се запознах и с останалите публикации, с които гл.ас. д-р Марияна Шехова-Канелова участва в конкурса – те носят същите отличителни черти, които характеризират и задълбочено анализирания от мен монографичен хабилитационен труд. Поради това **не приемам претенциите за научни приноси, описани в справката, съпровождаща документите на кандидатката и подписани от нея.**

Д-Р РУМЯНА ТОДОРОВА ГЪОРЕВА

От документите на д-р Румяна Гъорева за участие в конкурса се вижда, че е налице съответствие на минималните национални изисквания.

От представените за конкурса 2 монографии, 1 учебно помагало, и 19 статии и доклади, доказателства за ефективността на университетската преподавателската дейност на кандидатата, показателно е качеството на монографиите.

2.2.1. **Гъорева, Р. (2020)** Модели за стратегическо управление на институциите от системата на предучилищното и училищното образование. *ЕКС-ПРЕС, Габрово*. ISBN 978-954-490-667-2

2.2.2. **Гъорева, Р. (2020)** Мениджмънт на училището в условията на криза. *ЕКС-ПРЕС, Габрово* ISBN 978-954-490-674-0

Анализът на *обема, научния стил, структурата и тематичната насоченост* дава основание да се очертаят *проблемните точки* и да се направят *съответните обобщения, изводи и оценки*:

Първият проблем, (който се открива и в двете монографии, с които кандидатката участва в конкурса) *създава стилът на изложение*, който *същественно се различава от стила на класическите монографични издания*. Този стил, който използва авторката спокойно може да бъде наречен псевдонаучен „пачуърк“.¹ Това е хитър стил, чрез който човек може за кратко време да подготви и издаде значително количество монографии и други научни трудове. В съдържанието на монографиите, представени от д-р Румяна Гьорева, са представени различни научни гледни точки, които са композирани като отделни, съществуващи редом откъси от информация за научните позиции или за характера на изследванията на отделни автори. Всеки от тези откъси съществува сам за себе си, няма я смисловата и логическата връзка между тях. Изложението е обяснително-иллюстративно, в доста случаи дори репродуктивно, не се усеща сблъсък на идеи и практики, не се проследява личното мнение на автора и основната му научна идея, което в една монография трябва да е водещо. Поради това *предлаганите за оценка монографии изглеждат по-скоро като справочни издания*. Другият проблем със стила произтича от това, че авторката не отчита адресата, към който се насочва едно монографично изследване. Какво търси в нея човекът, който ще пожелае да се запознае със съдържанието ѝ? Читателите на монографии са хора, които имат вече знания в даденото научно направление и са запознати с категориалния му апарат, основните научни понятия и методите за изследване и диагностика. И в двете монографии д-р Румяна Гьорева добросъвестно най-напред дава определение на понятието, с което работи в дадената глава (или параграф) чрез цитирането на общодостъпни речници и справочници (напр. Български тълковен речник), а след това се ни запознава с определенията, формулирани от други научно-ориентирани справочни издания или автори. По същия начин се описват и методите на изследване – най-напред учебнически се обяснява що е това фокус-група, а след това се описва прилагането ѝ като метод на изследване. Тази особеност на стила *превърща монографиите в учебни помагала*.

Моята оценка за монографиите като за справочни издания и учебни помагала се базира и на още една установена особеност в техния стил: *твърде често и твърде обстоятелствено се цитират или преразказват законите, правилниците и наредбите за тяхното прилагане*. Това би било оправдано ако те не се предлагат като рецептура, а се използват за социално-психологическа оценка на тяхното въздействие върху образователната система или за изчисляване на коефициент на успешност в управлението на образованието.

Вторият проблем е породен от това, че в теоретичната част *отсъства системен анализ на предмета на изследването* (и в двете монографии). Той би трябвало да се отрази на начина на представянето и хармонизирането на целта, обекта, предмета, хипотезата, научно-изследователските задачи, методите за диагностика и не на последно място във формулираните методологически подходи. Последните в едната от монографиите дори остават „зад кадър“, не са споменати (2.2.2.)

В една от монографиите си д-р Румяна Гьорева формулира следната най-обща, декларативно звучаща цел: да се допълнят съществуващи модели на стратегическо

¹ Пачуъркът е платно, създадено от пришити един за друг множество текстилни фрагменти, като всеки от тях има своя индивидуалност, хармония или контраст с прилежащите към него фрагменти, логичност или алогичност на присъствието си в общата композиция.

управление и формиране на политики в училищните организации в контекста на новите послания на образование (2.2.1. стр. 7). Не става ясно кои са тези нови послания, защото те не са предварително определени и аргументирано приети. Ако си съставим мнение за тях на основата на изобилното позоваване на нормативни документи, което предприема д-р Румяна Гьорева, то тогава би трябвало новите послания да са отразени основно в законите, правилниците и наредбите. Стратегическото мислене обаче не може да приеме тази теза, защото действителността изпреварва отразяването на стратегическите модели в нормативната уредба – последната е вчера и относително сега, а стратегическото мислене е напред в бъдещето. Управлението на образованието е инерционен процес, това е една от най-консервативните системи и употребявайки израза на Алвин Тофлър бих казала, че това е система, която ще получи очакван и прогнозируем „шок от бъдещето“ и ще бъде взривена отвътре. Включително и от непредсказуеми кризисни ситуации. Този шок от бъдещето не може да бъде превантивно очакван чрез допълване и усъвършенстване на съществуващи модели за стратегическо управление на образованието, той изисква съвършено нов модели изградени чрез нови подходи. Вероятно д-р Румяна Гьорева е стигнала до този извод, макар че не го декларира. С това си обясняваме, че в експерименталната част на една от монографиите е предложен и *описан комплексен модел* за осигуряване качество на образователния процес и ефективно управление и развитие на образователните институции (2.2.1. стр.171). Но за науката много по интересен и по-важен е процесът на неговото създаване, (т.е процесът на неговото *моделиране*) придружаван от аргументите за избора на компоненти, взаимни връзки между тях, начин на функциониране на взаимните връзки, начин на осигуряване на функционирането (нали точнов това се изразява управлението), социално-психологическа детерминираност като цяло. В случая би трябвало методът моделиране да бъде основен, но за съжаление не е. *Този факт (описанието на модела в неговата статичност) опровергава претенцията на д-р Румяна Гьорева за прилагане на научен подход* (2.2.1.). Тя го е приложила, но така, както е бил прилаган през 18 век в епохата на създаването на описателното естествознание. Като допълнение бих искала да отбележа, че не става ясно в кое му качество е приложен холистичния подход (неговото прилагане е обявено от автора) – като подход в научното изследване осветляващ неговия предмет и водещ до нови знания за него или като подход в образованието и от там – в неговото управление.

Моделът за стратегическо управление, който предлага д-р Румяна Гьорева, е подложен на мониторинг, което означава, че е въведен в практиката, но не става ясно от кога и за колко време, как технологично е осъществено това, какви са резултатите от мониторинга (2.2.1. стр.196-197) Експертният анализ на модела е извършен чрез метода на фокус-групата, който е приложен успешно и резултатите му са обработени и представени добросъвестно.

Едната от монографиите (2.2.2.) има претенции да бъде теоретико-методологична. Но кои точно са методологическите основи на изследването, наречено от авторката емпирично, не става ясно. Възниква въпросът доколко наясно е авторката със взаимовръзката между методологията и емпириката, и въобще методология ли се има предвид или методика. За съжаление целта на проучването, неговия предмет и обект, научно-изследователските задачи (в това конкретно изследване), не водят до създаване на методология (може би методика?)² за управление на образованието, още по-малко за управление по време на

² Д-р Гьорева явно не е наясно, че методологията е теория и тук имаме объркване между методология и методика и методи.

криза, което в крайна сметка авторката желае да направи – те са твърде неопределени (2.2.2. стр.51-52). Установяването на *силните и слабите страни на образованието*, очертаването на възможностите и опасностите за осигуряване или декомутиране на качеството на образованието не са достатъчни за създаването на методология за действие по време на образователна криза. Още повече, че тя съществува у нас и без COVID-19. Тук се изисква прилагането на един много по-сложен научен подход при анализа и създаването на концепция, като например синергетичния. От добросъвестното описание на експерименталната част *не става ясно* как получените резултати и направените изводи детерминират изграждането на модела за мениджмънт на училището в условия на криза.

Третият проблем произтича от *несъстоялия се интердисциплинарен теоретичен синтез*. Той е продукт на задължителния за тези изследвания интердисциплинарен подход. В представените монографии доминираща е връзката с политологията и юридическите науки и тя присъства по-скоро механично, отколкото взаимосвързано и взаимопроникуващо. В съответствие със заглавията на представените от д-р Румяна Гьорева монографии очаквах по-ярко изразени взаимовръзки с психологията и по-специално със социалната психология (все пак теорията на управлението се занимава със социални общности, тя е един вид наука за тяхното регламентирано „манипулиране“ с оглед постигане на обществено и личностно значими цели), психологията на общуването (което е аспект на съдържанието и формата на управленските отношения и разкрива част от закономерностите на тяхното развитие), етнопсихологията и не на последно място културологията.

Направеният от мен общ анализ ми дава основание да не приемам книгите на д-р Румяна Гьорева като монографии, поради това, че те не съдържат ясно формулирани проблеми, отсъства критичен анализ на системата от знания за предметите на изследване, отсъства подчертана авторска научна позиция, нямат ясно открояна водеща научна идея, нарушен е принципа за доказателственост и аргументация, не става ясно в какво се състоят теоретичните и научно-приложните приноси, налице е жанрова неопределеност. Добросъвестно се запознах и с останалите научни публикации, с които д-р Румяна Гьорева участва в конкурса – те носят същите отличителни черти, които характеризират и монографиите. Поради това *не приемам претенциите за научни приноси, описани в справката*, съпровождаща документите на кандидатката и подписани от нея.

Във връзка с нормативната уредба, специално на „Закон за развитие на академичния състав в Република България“ и правилника за прилагането му *в публикуваните от д-р Румяна Гьорева трудове не открих плагиатство и нарушаване на чужди авторски права*.

Заклучение

След направеното от мен проучване и анализ на предложените трудове, изказвам пред уважаемите членове на научното жури своята *цялостна ОТРИЦАТЕЛНА оценка и за двете кандидатки* за заемане на академичната длъжност **ДОЦЕНТ** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието във връзка с обявен конкурс в ДВ., бр. 42/12.05.2020 г. от ЮЗУ “Неофит Рилски“ – Благоевград. Препоръчвам същите **ДА НЕ БЪДАТ ПРЕДЛАГАНИ** за гласуване от Факултетния съвет на Факултета по педагогика.

1.09.2020

Рецензент:

Проф. дн Елка Янакиева

OPINION

From Prof. Elka Kirilova Yanakieva, DSc

On the procedure for holding the academic position of ASSOCIATE PROFESSOR
in the field of higher education 1. Pedagogical sciences,
professional field 1.1. Theory and management of education
in connection with an announced competition in SG, issue 42 / 12.05.2020
from SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

The candidates (in alphabetical order) are:

Chief Assist- Prof. Dr. Mariana Andreeva Shehova-Kanelova, lecturer in the department of "Management of Education and Social Pedagogy" at SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad;

Dr. Romyana Todorova Gyoreva, Chief Inspector in the Inspection Directorate in the specialized administration of the National Inspectorate of Education.

CHIEF ASSIST-PROF DR MARIANA ANDREEVA SHEHOVA- KANELOVA

From the list of publications presented by the candidate Chief Assist-Prof Dr. Mariana Shehova I reject five titles because they fall under the definition given in §1 item 7. of the additional provisions of the Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria. I am taking this action in response to the plagiarism signals officially accompanied by serious evidence. I got acquainted in detail with the opinions of Chief Assistant Professor Dr. M. Shehova-Kanelova on the signals of plagiarism and I do not accept her arguments and statements mainly due to the fact that both texts in the compared scientific publications are practically equivalent. As a result of my research on this issue and the comparison of all the disputed materials, I found that indeed Chief Assistant Professor Dr. M. Shehova-Kanelova *has appropriated parts of another person's work and published them under her own name*. On this basis, I **completely reject** the following titles:

Kanelova-Shehova M., Increasing the administrative capacity of the management potential of the state and local educational administration. Izvestia Journal of the Union of Scientists - Sliven, 2009, issue 15.

Kanelova-Shehova M. Modeling of business games in the education of students in educational management. -In: Interactive methods in modern education. Blagoevgrad: SWU "Neofit Rilski", 2010. - pp. 219 -226.

Kanelova-Shehova M. Application of interactive learning in school. -In: Interactive methods in high school and university - part one. Blagoevgrad: SWU "Neofit Rilski", 2012 - pp.167 - 178.

Kanelova-Shehova M. Models for studying and managing organizational culture. Personal development of students in modern education and society (volume VIII) - Blagoevgrad, "Neofit Rilski" University Press, 2016

Kanelova-Shehova M. Influence of organizational culture on school organization through type of culture. Blagoevgrad, "Neofit Rilski" University Press, 2016 - pp. 323 - 329.

I also exclude these five articles from the list of compliance with the applicant's minimum national requirements. In terms of quantity, these titles are 25% of the total number of articles with which the candidate participates in the competition. There is a certain discrepancy in determining the number of points in other publications, e.g. in 2005 the Journal of Pedagogy was not a refereed

journal and the presented paper could not give 15 points, as noted by the candidate. Nevertheless, this does not lead to falling below the minimum requirements for the total number of points, which is why I present my opinion on the candidate.

Six of the presented papers are not in the scientific area of the competition, but are in the relevant field of higher education (1. Pedagogical sciences), which is why I accept them and will take them into account when forming my opinion.

The candidate for associate professor chief assistant professor Dr. Mariana Shehova-Kanelova has participated in an impressive number of projects - 19 (15 national, in 5 of which she was the project manager, and 3 international, in 1 of which she was the project manager). They are mainly educational and scientific-applied projects. I did not find a direct connection between the topic of any of them and the theory and management of education. There are also projects which are not only outside the scientific area, but also outside the appointed field of higher education. One of the projects, for example, consists of training on "Patronage care for the elderly and people with disabilities". This concern for people with special needs is commendable, but dealing with these needs requires professional expertise and many years of experience in this field. This is admirable because *it speaks of a strong desire for encyclopedicity in scientific development and scientific and applied activities of Chief Assistant Professor Dr. Mariana Shekhova-Kanelova.*

I will mainly analyze the monographic habilitation thesis, the quality of which is indicative of the level of scientific development and the potential abilities of the candidate for the position of associate professor.

Kanelova-Shehova M. Diagnostics and management of the organizational culture of the school. Sofia: Avangard Prima, 2019 ISBN - 978-619-239-292-5.

The title of the habilitation thesis almost repeats or is very close to the title of the candidate's doctoral dissertation (Shehova-Kanelova M. Models for diagnosing the organizational culture of the school, Blagoevgrad, 2015). On page 14 the habilitation thesis is defined as a "dissertation research" ??? . On the same page the author describes a "corpus-based study" (the statistical significance of the corpus is tactfully concealed). It is stated that an ascertaining research will be done - there is no such research in the overall content of the habilitation work and, accordingly, the declared statistical and electronic processing of its results are absent. Moreover, the author did not perform the last stage of the research - data analysis, as there is no way one can analyze something that does not exist.

There are four basic concepts in the title, these are *diagnostics, management, school and organizational culture*. Organizational culture is a "victim", it is the subject of diagnostics, and not as a whole, but as inherent in the social community of the school. Regarding the concepts of *diagnostics, management, school*, there is no disagreement in science. However, the same cannot be said for the concept of *organizational culture*, and hence for *the organizational culture of the school*. In order for the organizational culture of the school to be diagnosed and managed, it is necessary to know exactly what its components are and which of them the author considers to be leading. There is no author's concept on this issue; moreover, the author, although descriptively presenting foreign concepts, does not choose one that would be appropriate for the purposes of the research undertaken. Foreign concepts are presented descriptively, purely reproductively (not even explanatory-reproductively), as in a textbook of low quality. Hence the logic is lost from the first pages of the monographic habilitation work, there are no semantic connections between the paragraphs and chapters in general. For example, pages 45 - 48 give elements of organizational culture, they are expected to be discussed and analyzed as elements of school organizational culture, then to give methods for diagnosing the state of these elements, to be tested and

standardized, to determine with which mathematical mechanisms to calculate their comparison and to establish their interconnectedness. It is not clear why these elements of organizational culture (pp. 45 - 48) are considered at all, since they have no connection with the rest of the content of the monograph.

As a summary of the overall content of the monographic habilitation work we can say the following: Chief Assistant Professor Dr. Mariana Shehova accepts that the subject of research is the process of diagnosing the types of organizational culture in school, but this subject is not analyzed and its regularities are not revealed, which according to the purpose, hypothesis and objectives of the research should be revealed. An informative presentation was made with a reproductive-descriptive style of how this process is studied, with many deviations and without the author's own analyzes. The subject of the study "focuses" primarily on the parameters and dimensions of the types and models of school culture (p. 11). Models are described on pages 177-183, typologies are described in reference style, it is not clear how the concepts of types and typologies are distinguished. The concept of the school as a social community is absent. The conclusion of the monographic habilitation thesis (pp. 201-203) **does not correspond at all** to its idea, its purpose, hypothesis and research tasks. There is a complete discrepancy between the goals and tasks of the study and the content of the conclusions - as if these two parts were taken from two different monographs or books. ***In terms of genre, I cannot accept this book as a monograph, nor as a textbook, nor as a popular science book.***

When there are such remarks, violation of the overall logic of the research, the absence of a basic scientific idea, **one cannot speak of any scientific contribution.**

I earnestly got acquainted with the other publications with which Chief Assistant Professor Dr. Mariana Shehova-Kanelova participates in the competition - they have the same distinctive features that also characterize the monographic habilitation thesis I have analyzed in detail.

Therefore, ***I do not accept the claims for scientific contributions described in the report accompanying the applicant's documents and signed by her.***

DR. RUMYANA TODOROVA GYOREVA

From the documents of Dr. Rumyana Gyoreva for participation in the competition it can be seen that there is compliance with the minimum national requirements.

The submitted 2 monographs are of a good quality and the submitted 1 textbook, and 19 papers and reports provide evidence of the effectiveness of the university teaching activity of the candidate.

2.2.3. **Gyoreva, R.** (2020) Models for strategic management of the institutions of the system of pre-school and school education. EX-PRESS, Gabrovo. ISBN 978-954-490-667-2

2.2.4. **Gyoreva, R.** (2020) School management in a crisis. EX-PRESS, Gabrovo ISBN 978-954-490-674-0

The analysis of ***the volume, the scientific style, the structure and the thematic orientation*** gives grounds to outline ***the problem points*** and to make **the respective summaries, conclusions and assessments:**

The first problem (which is found in both monographs with which the candidate participates in the competition) creates ***the style of presentation***, which ***differs significantly from the style of the classic monographic editions.*** This style, which the author uses, can easily be

called a pseudo-scientific "patchwork"³ This is a crafty move through which one can prepare and publish a significant amount of monographs and other scientific papers in a short time. The content of the monographs presented by Dr. Romyana Gyoreva presents various scientific points of view, which are composed as separate, written next to excerpts of information about scientific positions or about the nature of the research of individual authors. Each of these paragraphs exists for itself, there is no semantic and logical connection between them. The text is explanatory-illustrative, in many cases even reproductive, there is no clash of ideas and practices, no trace of the author's personal opinion and her main scientific idea, which should be leading in a monograph. Therefore, *the monographs offered for evaluation look more like reference editions.*

Another problem with the style stems from the fact that the author does not take into account the addressee to whom a monographic study is directed. What does the person who will want to get acquainted with its contents look for in it? Readers of monographs are people who already have knowledge in the given scientific field and are familiar with its categorical apparatus, the basic scientific concepts and methods for research and diagnostics. In both monographs, Dr. Romyana Gyoreva conscientiously first defines the concept she works with in a given chapter (or paragraph) by quoting public dictionaries and reference books (eg Bulgarian Language Dictionary), and then introduces us to the definitions formulated by other scientific-oriented reference publications or authors. The research methods are described in the same way - first in a textbook-style she explains what a focus group is, and then its application as a research method is described. This feature of the style *turns the monographs into textbooks.*

My assessment of the monographs as reference books and textbooks is based on another established feature in their style: *too often and too circumstantially the laws, regulations and ordinances for their application are quoted or retold.* This would be justified if they are not offered as a recipe, but are used for socio-psychological assessment of their impact on the education system or for calculating the success rate in the management of education.

The second problem arises from the fact that in the theoretical part *there is no systematic analysis of the subject of research* (in both monographs). It should affect the way of presentation and harmonization of the goal, focus, subject, hypothesis, research tasks, diagnostic methods and, last but not least, in the formulated methodological approaches. The latter even remains "behind the scenes", it is not mentioned at all in one of the monographs (2.2.2.) In one of her monographs, Dr. Romyana Gyoreva formulates the following most general, declarative-sounding goal: to supplement existing models of strategic management and policy-making in school organizations in the context of the new messages of education (2.2.1. p. 7). It is not clear what these new messages are, because they are not predetermined and reasoned. If we form an opinion about them on the basis of the abundant reference to normative documents, which is undertaken by Dr. Romyana Gyoreva, then the new messages should be reflected mainly in the laws, regulations and ordinances. However, strategic thinking cannot accept this thesis, because reality precedes the reflection of strategic models in the legal framework - the latter is yesterday and relatively now, and strategic thinking is ahead in the future. Education management is an inertial process, it is one of the most conservative systems, and using Alvin Toffler's expression, I would say that it is a system that will receive the expected and predictable "shock by the future" and be blown up from within. Including by unpredictable crisis situations. This shock by the future cannot be preventively expected by supplementing and improving existing models for strategic management

³ Patchwork is a canvas created from sewn together multiple textile fragments, each of which has its own individuality, harmony or contrast with the adjacent fragments, logic or illogicality of its presence in the overall composition.

of education, it requires completely new models built through new approaches. Probably Dr. Romyana Gyoreva came to this conclusion, although she did not declare it. This explains that in the experimental part of one of the monographs a **complex model** for ensuring the quality of the educational process and effective management and development of educational institutions is proposed and **described** (2.2.1. p.171). But for science much more interesting and important is the process of its creation (ie the process of its **modeling**) accompanied by arguments for the choice of components, mutual relations between them, the way of functioning of mutual relations, way of ensuring the functioning (this is exactly what management is called), socio-psychological determinism in general. In this case, the modeling method should be the main one, but unfortunately it is not. *This fact (the description of the model in its static nature) refutes the claim of Dr. Romyana Gyoreva that she applied a scientific approach* (2.2.1.). She has applied it, but as it was applied in the 18th century in the era of the creation of descriptive science. In addition, I would like to point out that it is not clear in what capacity the holistic approach is applied (its application is announced by the author) - as an approach in the scientific research illuminating its subject and leading to new knowledge about it or as an approach in education and from there - in its management. The model of strategic management proposed by Dr. Romyana Gyoreva is subject to monitoring, which means that it was introduced in practice, but it is not clear when and for how long, how this was done technologically, what the results of monitoring are (2.2.1 pp.196-197) The expert analysis of the model was performed using the focus group method, which was successfully applied and its results were appropriately processed and presented.

One of the monographs (2.2.2.) claims to be theoretical and methodological. But what exactly are the methodological foundations of the study, called by the author empirically, is not clear. The question arises as to how aware the author is of the relationship between methodology and empiricism, and whether there are research methods or just teaching approaches. Unfortunately, the purpose of the study, its focus and subject, the research tasks (in this particular study), do not lead to the creation of research methods (perhaps teaching approaches?)⁴ for education management, much less for crisis management, which in the end the author wants to do - they are too vague (2.2.2. pp.51-52). Identifying *the strengths and weaknesses of education*, outlining the opportunities and dangers for ensuring or destructuring the quality of education are not enough to create a methodology for action during an educational crisis. Moreover, it exists in our country without COVID-19. This requires the application of a much more complex scientific approach to the analysis and creation of a concept, such as the synergetic one. From the conscientious description of the experimental part *it is not clear* how the obtained results and the conclusions made determine the construction of the model of school management in crisis conditions.

The third problem stems from *the failed interdisciplinary theoretical synthesis*. It is a product of the obligatory interdisciplinary approach for these studies. In the presented monographs the connection with political science and legal sciences is dominant and it is present mechanically rather than interconnected and interpenetrating. In accordance with the titles of the monographs submitted by Dr. Romyana Gyoreva, I expected more pronounced interrelationships with psychology and in particular with social psychology (after all, management theory deals with social communities, it is a kind of science for their regulated “manipulation” in order to achieve socially and personally significant goals), the psychology of communication (which is an aspect

⁴ Dr. Gyoreva is clearly unaware that research approaches is a theory and here we have a confusion between research approaches, teaching approaches and methods.

of the content and form of management relations and reveals some of the patterns of their development), ethnopsychology and, last but not least, cultural studies.

My general analysis gives me grounds not to accept Dr. Romyana Gyoreva's books as monographs, because they do not contain clearly formulated problems, there is no critical analysis of the system of knowledge about the subjects of research, there is no emphasized author's scientific position, they do not have a clearly defined leading scientific idea, the principle of provability and argumentation is violated, it is not clear what the theoretical and scientific-applied contributions consist of, there is genre uncertainty.

I also dutifully got acquainted with the other scientific publications with which Dr. Romyana Gyoreva participated in the competition - they have the same distinctive features that characterize the monographs. Therefore, ***I do not accept the claims for scientific contributions described in the report*** accompanying the applicant's documents and signed by her.

In connection with the legislation, especially the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the regulations for its application ***in the works published by Dr. Romyana Gyoreva, I did not find plagiarism or any copyright infringement.***

Conclusion

After my research and analysis of the submitted works, I express to the esteemed members of the scientific jury my **overall NEGATIVE assessment for both candidates** for the academic position of ASSOCIATE PROFESSOR in higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.1. Theory and management of education in connection with an announced competition in the State Gazette, issue 42 / 12.05.2020 from SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad. I recommend that they **NOT BE PROPOSED** for voting by the Faculty Council of the Faculty of Pedagogy.

01.09.2020

Reviewer:

Prof. Elka Yanakieva, DSc